

Data: 13.09.2023 r.

NFZ-DSOZ-SAOS.053.1.2023

Znak sprawy: 2023.272428.KIKU

IK: 1396616

Adresat: **Pan
Piotr Kamiński
Członek zarządu Fundacji
Instytut Aktywizacji Regionów
koordynator projektu
„PEŁNOPRAWNI – osoby
z niepełnosprawnościami jako petenci
w sądach i urzędach”**

Dotyczy petycji w sprawie nieprzestrzegania w podmiocie leczniczym praw osób z niepełnosprawnością intelektualną

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Na podstawie art. 13 ust. 1 i art. 15 ustawy z 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870), zwanej dalej „ustawą o petycjach” w zw. z art. 247 i 238 § 1 ustawy z 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2023 poz. 775) zawiadamiam o przekazaniu do właściwego oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia, w celu rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami petycji, w przedmiocie:

*„Działając na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz 870), działając w interesie publicznym w ramach prowadzonego przez naszą fundację projektu pn. „PEŁNOPRAWNI – osoby z niepełnosprawnościami jako petenci w sądach i urzędach” przedstawiamy Państwu audyt w zakresie zidentyfikowanych aspektów dyskryminacji w wymiarze sprawiedliwości i administracji publicznej, na gruncie prowadzonej sprawy. W jednej ze spraw prowadzonych przez współpracującą z Państwem ██████████, zapewniliśmy pomoc prawną w ramach działań interwencyjnych na etapie postępowania dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie zidentyfikowanych naruszeń lub ograniczeń praw człowieka, dyskryminacji i przemocy na terenie całego woj. pomorskiego. W oparciu o przeprowadzoną sprawę chcielibyśmy podzielić się z Państwem **problemami jakich doświadczyła osoba z niepełnosprawnościami** (dalej: ON) na etapie prowadzonego*

postępowania. Na podstawie art. 2 ust. 3 in fine ustawy o petycjach prosimy o **ustosunkowanie się do audytu** oraz odniesienie się **czy zaproponowane przez nas propozycje zmian w zakresie działania Państwa instytucji mogą zostać wdrożone**, jako że sprawa dotyczy życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, mieszczących się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji.

AUDYT:

ZGODNOŚĆ DZIAŁAŃ PLACÓWKI MEDYCZNEJ ZE STANDARDAMI PRAWA W ZAKRESIE OCHRONY PACJENTÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

WSTĘP:

Celem niniejszego audytu jest analiza i ocena działań placówki medycznej w odniesieniu do ochrony pacjentów z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich praw. Skoncentrujemy się na przypadku pacjenta (dalej nazywanego ON), który nie był osobą ubezwłasnowolnioną ani częściowo, ani całkowicie, a mimo to podczas leczenia napotkał na trudności związane z wyrażaniem zgody na dalsze postępowanie medyczne.

OPIS SYTUACJI:

ON zwrócił się o pomoc do placówki medycznej, potrzebując dalszego leczenia i wsparcia. Mimo że nie był osobą ubezwłasnowolnioną, placówka medyczna odmówiła mu kontynuacji leczenia, twierdząc, że nie może on wyrazić zgody na dalsze procedury lecznicze z przyczyn prawnych. Pomimo stałego kontaktu z krewnymi ON i ich gotowości do pomocy personelowi medycznemu, placówka nie podjęła kroków zmierzających do zapewnienia mu dalszej opieki medycznej.

ZDIAGNOZOWANE NARUSZENIA:

Zidentyfikowano naruszenia praw pacjenta z niepełnosprawnością intelektualną w placówce medycznej. W szczególności:

1. *Brak odpowiedniego wsparcia medycznego: Placówka medyczna nie udzieliła ON odpowiedniego wsparcia, pomimo jego zgłoszenia i potrzeby kontynuacji leczenia.*
2. *Nieprawidłowe zastosowanie regulacji prawnych: Placówka medyczna błędnie zastosowała regulacje prawne odnoszące się do zgody substytucyjnej, które w tym przypadku nie miały zastosowania, gdyż ON nie był osobą ubezwłasnowolnioną.*
3. *Brak akceptacji statusu opiekuna faktycznego: Placówka medyczna nie uznaje członków rodziny lub innych opiekunów faktycznych za osobę zdolną do wyrażenia zgody w imieniu pacjenta z niepełnosprawnością intelektualną.*

ANALIZA I OCENA:

Analiza wskazuje na istotne naruszenia praw pacjenta z niepełnosprawnością intelektualną w placówce medycznej. Brak dostępu do dalszego leczenia może mieć poważne konsekwencje dla zdrowia i dobrostanu ON oraz narusza jego prawa do równego traktowania w dostępie do opieki zdrowotnej.

Nie można uzasadnić braku leczenia ON jedynie na podstawie niepełnej wiedzy o jego zdolnościach do wyrażania zgody. Właściwe szkolenia personelu medycznego w zakresie obsługi pacjentów z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz znajomość prawa w tym obszarze są niezbędne do zapewnienia odpowiedniej opieki i ochrony praw pacjentów.

PROPOZYCJE ZMIAN PRAKTYKI STOSOWANIA PRAWA:

- 1. Edukacja personelu medycznego: Placówka medyczna powinna zapewnić szkolenia dla personelu w zakresie obsługi pacjentów z niepełnosprawnościami intelektualnymi, w tym sposobów komunikacji, zrozumienia ich potrzeb i poszanowania ich praw.*
- 2. Uznanie opiekuna faktycznego: Placówka medyczna powinna uznawać członków rodziny lub innych opiekunów faktycznych za osoby zdolne do wyrażania zgody w imieniu pacjenta z niepełnosprawnością intelektualną, jeśli taka zgoda jest konieczna.*
- 3. Indywidualne podejście do pacjenta: Personel medyczny powinien podejść indywidualnie do każdego pacjenta z niepełnosprawnością intelektualną, wziąć pod uwagę jego zdolności komunikacyjne i dostosować formę komunikacji oraz podejście do wyrażania zgody na leczenie.*
- 4. Ścisła zgodność z prawem: Placówka medyczna powinna dokładnie przestrzegać obowiązujących przepisów prawa dotyczących praw pacjentów z niepełnosprawnościami intelektualnymi i działać zgodnie z zasadami równego traktowania i bezstronności.*

Wprowadzenie w życie zmian wynikających z tego audytu przyniesie wiele korzyści zarówno dla pacjentów z niepełnosprawnościami intelektualnymi, jak i dla placówek medycznych. Oto niektóre z głównych korzyści:

- 1. Zwiększenie ochrony praw pacjentów: Wprowadzenie edukacji personelu medycznego na temat obsługi pacjentów z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz uznania opiekunów faktycznych za zdolnych do wyrażania zgody pozwoli na lepsze zrozumienie i poszanowanie praw tych pacjentów. Będą oni bardziej skutecznie chronieni przed dyskryminacją i niewłaściwym traktowaniem.*
- 2. Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej: Indywidualne podejście do pacjentów z niepełnosprawnościami intelektualnymi i dostosowanie komunikacji pozwoli na lepsze zrozumienie ich potrzeb medycznych. Pacjenci otrzymają odpowiednie wsparcie medyczne, a placówki medyczne będą mogły bardziej skutecznie i precyzyjnie diagnozować i leczyć.*
- 3. Zgodność z przepisami prawa: Wprowadzenie zmian w praktyce medycznej w celu zapewnienia ochrony pacjentów z niepełnosprawnościami intelektualnymi będzie zgodne z przepisami prawa, zarówno krajowymi, jak i międzynarodowymi. Placówki medyczne unikną konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem praw pacjentów.*
- 4. Poprawa wizerunku placówek medycznych: Placówki medyczne, które wprowadzą zmiany wynikające z audytu, zostaną postrzegane jako instytucje, które posiadają profesjonalną i empatyczną obsługę dla wszystkich pacjentów, niezależnie od ich niepełnosprawności. To może przyczynić się do poprawy reputacji placówki i przyciągnięcia większej liczby pacjentów.*
- 5. Zwiększenie zaufania pacjentów: Pacjenci z niepełnosprawnościami intelektualnymi, a także ich opiekunowie, zyskają większe zaufanie do placówek medycznych, które dbają o ich potrzeby i respektują ich prawa. To może wpłynąć na większą gotowość do korzystania z usług medycznych i przestrzegania zaleceń lekarzy.*
- 6. Poprawa relacji między placówkami medycznymi a pacjentami: Poprawa obsługi i zrozumienie potrzeb pacjentów z niepełnosprawnościami intelektualnymi przyczyni się do poprawy relacji między pacjentami a placówkami medycznymi. Zwiększy to poziom satysfakcji pacjentów i może wpłynąć na lojalność pacjentów wobec danej placówki.*

Podsumowując, wprowadzenie w życie zmian wynikających z audytu przyczyni się do zwiększenia ochrony praw pacjentów z niepełnosprawnościami intelektualnymi, poprawy

jakości opieki medycznej, zgodności z przepisami prawa i wizerunku placówek medycznych. To z kolei przyczyni się do poprawy jakości życia i dobrostanu tej grupy pacjentów oraz zbudowania zaufania i pozytywnych relacji między pacjentami a placówkami medycznymi”

Uzasadnienie

Drogą elektroniczną do Centrali Narodowego Funduszu Zdrowia wpłynęła petycja w przedmiocie nieprzestrzegania praw pacjentów z niepełnosprawnością intelektualną.

Zasady udzielania świadczeń osobom niepełnosprawnym zostały określone w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych [1].

Lista osób, którym przysługuje prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej określona jest w art. 47c ust. 1 ustawy [1]. Zgodnie z pkt 2 przywołanego art. są to również osoby „...do 18 roku życia, u których stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu...”, a także „...posiadające orzeczenie:

- 1) o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji”.

Zgodnie z art. 47c ust. 3 ustawy [1] „Świadczeniodawca udziela świadczeń opieki zdrowotnej (...) w dniu zgłoszenia, natomiast zgodnie z ust. 4 ustawy [1] „W przypadku gdy udzielenie świadczenia nie jest możliwe w dniu zgłoszenia, świadczeniodawca wyznacza inny termin poza kolejnością przyjęć wynikającą z prowadzonej przez niego listy oczekujących. Świadczenie z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej nie może być udzielone w terminie późniejszym niż w ciągu 7 dni roboczych od dnia zgłoszenia”.

W art. 57 ust. 1 określono, że dla ww. grupy pacjentów również nie jest wymagane skierowanie do świadczeń finansowanych ze środków publicznych.

Przedmiotowa petycja została potraktowana jako skarga na nieprzestrzeganie przepisów prawa w zakresie udzielania świadczeń osobom niepełnosprawnym oraz przekazana do właściwego oddziału wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia, w celu rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.)

Z poważaniem

Filip Nowak

Prezes NFZ

/Dokument podpisany elektronicznie/

Kontakt

Departament Świadczeń Opieki Zdrowotnej, tel. 22 572-61-00, e-mail: sekretariat.dsoz@nfz.gov.pl